

Υπόθεση C-328/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

25 Μαΐου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Oberster Gerichtshof (Αυστρία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

25 Απριλίου 2023

Ενάγοντες:

J

A

Εναγόμενες:

Reisebüro GmbH

R GmbH

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προστασία καταναλωτών – Πακέτα και διασυνδεδεμένοι ταξιδιωτικοί διακανονισμοί – Οδηγία (ΕΕ) 2015/2302 – Καταγγελία της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού και δικαίωμα υπαναχωρήσεως πριν από την έναρξη του πακέτου – Καταγγελία λόγω αναπόφευκτων, έκτακτων περιστάσεων στον τόπο προορισμού – Παροχή πληροφοριών πριν από τη σύναψη της συμβάσεως

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς (ΕΕ L 326 της 11.12.2015, σ. 1), την έννοια ότι, ως αναπόφευκτες έκτακτες περιστάσεις στον τόπο προορισμού ή πολύ κοντά σε αυτόν, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά την εκτέλεση του πακέτου ή επηρεάζουν σημαντικά τη μεταφορά των επιβατών στον προορισμό και οι οποίες παρέχουν στον καταναλωτή το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού χωρίς την καταβολή χρεώσεως καταγγελίας και τις οποίες επικαλείται ο ταξιδιώτης, νοούνται εκείνες οι περιστάσεις οι οποίες

- μπορούν να υφίστανται ήδη κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού· ή
- δεν θα μπορούσαν να υφίστανται ακόμη κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού, αλλά προκύπτουν το πρώτον μεταξύ του χρονικού αυτού σημείου και
  - της δηλώσεως περί καταγγελίας ή
  - του χρονικού σημείου της ενάρξεως του πακέτου;

2. Έχει το άρθρο 12, παράγραφος 2, της αναφερθείσας οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 την έννοια ότι ως αναπόφευκτες έκτακτες περιστάσεις που αναφέρονται στην εν λόγω διάταξη νοούνται εκείνες οι περιστάσεις οι οποίες

- δεν είναι γνωστές στους συμμετέχοντες κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως ταξιδιού· ή
- δεν θα μπορούσαν να είναι γνωστές στους συμμετέχοντες κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως ταξιδιού· ή
- δεν μπορούσαν να προβλεφθούν από τους συμμετέχοντες κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως ταξιδιού· ή
- δεν θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί από τους συμμετέχοντες κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως ταξιδιού –και στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με ποια συγκεκριμένα κριτήρια που προκύπτουν από την οδηγία–· ή
- είναι μεν γνωστά στους συμμετέχοντες κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού σε γενικές γραμμές, αλλά το πώς ακριβώς θα διαμορφωθούν δεν μπορεί ακόμη να εκτιμηθεί με σαφήνεια (σε κάθε περίπτωση μόνο με πιθανολόγηση) (π.χ. αν συνεπεία μιας ήδη υπάρχουσας εδώ και [εν προκειμένω: περισσότερο από δέκα] μήνες πανδημίας [εν προκειμένω: της COVID-19] στον τόπο των διακοπών απαιτούνται από τις Αρχές

συμπληρωματικοί διαγνωστικοί έλεγχοι και/ή επιβάλλονται περιορισμοί κατά την έξοδο ή στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων)· ή

– εντελώς ανεξάρτητα από τον βαθμό της γνώσεως των συμμετεχόντων προσώπων, πρέπει να εκτιμηθούν αποκλειστικά και μόνο βάσει –και σε καταφατική περίπτωση ποιων συγκεκριμένων– αντικειμενικών κριτηρίων που απορρέουν από την οδηγία;

3. Έχει το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 την έννοια ότι ως πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον ταξιδιώτη πριν από τη σύναψη της συμβάσεως –ιδίως τα στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ΄, σχετικά με τις «υγειονομικές διατυπώσεις»– νοούνται και εκείνες που αφορούν τους διαγνωστικούς ελέγχους που πρέπει να γίνουν στον τόπο του προορισμού λόγω της πανδημίας και/ή τους περιορισμούς στην έξοδο και στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησεως στο τρίτο ερώτημα:

4. Έχει το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 την έννοια ότι, σε περίπτωση που τα μέρη τροποποιήσουν με κοινή συμφωνία τους όρους της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού μετά τη σύναψή της (αναπροσαρμογή· «τροποποίηση της κρατήσεως») –για παράδειγμα (όπως εν προκειμένω) όσον αφορά επιμέρους ταξιδιωτικές υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, όπως υπηρεσίες μεταφοράς, το δρομολόγιο ή την ημερομηνία του ταξιδιού–, είναι υποχρεωτικό οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον ταξιδιώτη πριν από τη σύναψη της συμβάσεως να παρέχονται εκ νέου (ακόμη και αν δεν επηρεάζονται από την «τροποποίηση της κρατήσεως») στο σύνολό τους ή εν μέρει ή να επικαιροποιούνται;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς, η οποία τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και την οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και καταργεί την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ιδίως άρθρο 5, άρθρο 12, παράγραφος 2

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Pauschalreisegesetz (νόμος περί οργανωμένων ταξιδίων, στο εξής: PRG), ιδίως άρθρο 2, παράγραφος 12, άρθρο 4, παράγραφος 1, άρθρο 10

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Οι ενάγοντες είναι καταναλωτές και κατοικούν στην Αυστρία, πλησίον των γερμανικών συνόρων. Η πρώτη εναγομένη διατηρεί πρακτορείο ταξιδίων και πώλησε στους ενάγοντες, στις αρχές του 2021, οργανωμένο ταξίδι στην Κούβα το οποίο διοργάνωσε η δεύτερη εναγομένη.
- 2 Στις 20.1.2021, όταν στην Αυστρία επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα λόγω της πανδημίας της COVID, οι ενάγοντες απευθύνθηκαν σε γνωστή τους υπάλληλο του πρώτου εναγομένου πρακτορείου ταξιδίων.
- 3 Η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων που εργαζόταν εξ αποστάσεως προσκάλεσε τους ενάγοντες στο σπίτι της, όπου τους εξήγησε ότι τα ταξίδια συνεπάγονταν κατά τον χρόνο εκείνο δεκαήμερη καραντίνα κατά την επιστροφή στην Αυστρία καθώς και τη διενέργεια των απαραίτητων διαγνωστικών ελέγχων PCR και ότι θα ήταν ευκολότερο να ταξιδέψουν σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, πράγμα το οποίο όμως οι ενάγοντες απέρριψαν. Τους εξήγησε ότι πραγματοποιούνταν πτήσεις προς την Κούβα, γεγονός για το οποίο η δεύτερη ενάγουσα έδειξε ενθουσιασμένη. Στην ερώτηση της υπαλλήλου του πρακτορείου ταξιδίων αν η δεύτερη ενάγουσα ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει ούτως ή άλλως ένα τέτοιο ταξίδι λόγω της σωματικής της παθήσεως –μεταξύ άλλων, χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο– η δεύτερη ενάγουσα έδωσε καταφατική απάντηση. Η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων και οι ενάγοντες ερμήνευσαν τα αναγραφόμενα στην ιστοσελίδα του αυστριακού Υπουργείου Εξωτερικών (Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten, στο εξής: ΒΜΕΙΑ) υπό την έννοια ότι κατά τον χρόνο εκείνο η είσοδος στην Κούβα ήταν μεν δυνατή, αλλά ότι τόσο για την πτήση όσο και για την είσοδο στην Κούβα ήταν απαραίτητη η διενέργεια διαγνωστικού ελέγχου PCR. Η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων επεσήμανε στους ενάγοντες ότι οι ταξιδιώτες θα μεταφέρονταν στο ξενοδοχείο στο οποίο είχαν κάνει κράτηση και ότι θα έπρεπε να παραμείνουν εντός των εγκαταστάσεών του μέχρι να λάβουν το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου. Η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων δεν ανέφερε όμως ότι δεν θα μπορούσαν να κινηθούν εκτός των εγκαταστάσεων του ξενοδοχείου παρά μόνο μετά την πέμπτη μέρα, ακόμη και αν το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου ήταν αρνητικό.
- 4 Στις 20.1.2021, οι ενάγοντες προέβησαν σε κράτηση οργανωμένου ταξιδιού από τις 13.2.2021 έως τις 3.3.2021 με πτήση Μόναχο-Φρανκφούρτη-Βαραδέρο (μετ' επιστροφής) καθώς και διαμονής σε ξενοδοχείο, συμπεριλαμβανομένων όλων των παροχών (All-inclusive).
- 5 Στα ταξιδιωτικά έγγραφα που απεστάλησαν στους ενάγοντες στις 20.1.2021 με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αναφερόταν ρητώς ότι οι επιβάτες έπρεπε να διαθέτουν ιατρικό πιστοποιητικό με αρνητικό αποτέλεσμα διαγνωστικού ελέγχου PCR για τη νόσο του κορωνοϊού (COVID-19), το οποίο να έχει εκδοθεί το αργότερο 72 ώρες πριν από την άφιξή τους και κατά την άφιξή τους να

υποβληθούν εκ νέου σε έναν ακόμη τέτοιο διαγνωστικό έλεγχο. Παρασχέθηκαν οι ακόλουθες συμπληρωματικές πληροφορίες:

«Λόγω της εξαπλώσεως της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19), από τις 19.12.2020 και ώρα 0.00 και μέχρι νεωτέρας, έχει εκδοθεί προειδοποίηση για όλα τα τουριστικά και άσκοπα ταξίδια. Πρέπει να αναμένονται περαιτέρω περιορισμοί στις αεροπορικές μεταφορές και τα ταξίδια, καθώς και ευρείς περιορισμοί στη δημόσια ζωή.

– Αρχική σελίδα ΒΜΕΙΑ

Είσοδος στην Κούβα: Επιτρέπεται.

Προϋποθέσεις: αρνητικό PCT-RT για SARS-CoV-2, από το οποίο να μην έχουν παρέλθει περισσότερες από 72 ώρες πριν από την είσοδο στη χώρα. Πρόσθετος διαγνωστικός έλεγχος επί πληρωμή στον αερολιμένα, προκειμένου για την είσοδο στη χώρα. Όχι καραντίνα. ...

– *Από την 1.1.2021, πρέπει κατά την είσοδο στη χώρα να προσκομίζεται αρνητικό PCT-RT για SARS-Co V-2, από το οποίο δεν επιτρέπεται να έχουν παρέλθει περισσότερες από 72 ώρες. Επιπροσθέτως, στον αερολιμένα διενεργείται διαγνωστικός έλεγχος COVID στους επιβάτες που εισέρχονται στη χώρα, το αποτέλεσμα του οποίου πρέπει να είναι διαθέσιμο εντός χρονικού διαστήματος από 24 έως 48 ώρες. Το σχετικό κόστος ανέρχεται επί του παρόντος στα 30 USD (δολάρια ΗΠΑ) (καταβλητέο με πιστωτική κάρτα) ανά άτομο. Οι επιβάτες που εισέρχονται πρέπει να δηλώνουν τη διεύθυνσή τους στην Κούβα. Αν το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου είναι θετικό, παραλαμβάνονται από την εν λόγω διεύθυνση και μεταφέρονται σε κρατικό ίδρυμα για λόγους καραντίνας. Σε περίπτωση κατά την οποία το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου είναι αρνητικό, επιτρέπεται η απρόσκοπτη μετακίνηση σε όλη τη χώρα. ...»*

6 Επιπροσθέτως, υποδεικνύονταν οι ισχύουσες ταξιδιωτικές και υγειονομικές διατάξεις για τους Αυστριακούς πολίτες που ήταν αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ. Σύμφωνα με αυτές, οι ταξιδιώτες πρέπει να φροντίσουν να ενημερωθούν εγκαίρως από τις αρμόδιες αντιπροσωπείες στο εξωτερικό. Το αργότερο 48 ώρες πριν από την αναχώρηση, οι ταξιδιώτες πρέπει να ενημερώνονται αναφορικά με τις τρέχουσες οδηγίες για την ασφάλεια του [γερμανικού] Υπουργείου Εξωτερικών για την αντίστοιχη περιοχή διακοπών και εφόσον απαιτείται, τα έγγραφα εισόδου να προσαρμολογούνται συναφώς. Ενδεχομένως, ισχύουν διαφορετικοί όροι εισόδου για μη Γερμανούς πολίτες ή για πολίτες από χώρες με υψηλότερο κίνδυνο COVID. Οι ισχύουσες διατάξεις σχετικά με την COVID-19 θα πρέπει να τηρούνται για τις πτήσεις για τις οποίες έχει γίνει κράτηση. Σχετικές πληροφορίες βρίσκονται στην ιστοσελίδα της κάθε αεροπορικής εταιρίας.

7 Στις 22.1.2021, η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων παρέδωσε στους ενάγοντες τα ταξιδιωτικά έγγραφα, επισημαίνοντας την ανάγκη για τη διενέργεια διαγνωστικού ελέγχου PCR για την πτήση, καθώς και νέου διαγνωστικού ελέγχου

PCR στον αερολιμένα της Κούβας. Δεν μπόρεσε να διαπιστωθεί αν αναφέρθηκε το βασικό επίπεδο κινδύνου ταξιδιωτικής προειδοποίησης του ΒΜΕΙΑ ή το γεγονός ότι η ταξιδιωτική προειδοποίηση κατά το χρονικό σημείο της κρατήσεως στις 20.1.2021 ήταν επιπέδου κινδύνου 6 για την Κούβα· η πενήθημερη καραντίνα στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου δεν αναφέρθηκε.

- 8 Στις 12.2.2021, ο πρώτος ενάγων ζήτησε να ενημερωθεί από την υπάλληλο του πρακτορείου ταξιδίων αν αυτά που είχε πει αναφορικά με τους διαγνωστικούς ελέγχους PCR εξακολουθούσαν να ισχύουν, γεγονός που εκείνη επιβεβαίωσε, αφού συμβουλευθηκε την ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ. Οι προϋποθέσεις για την είσοδο στην Κούβα αναφέρθηκαν εκ νέου, η υπάλληλος, ωστόσο, του πρακτορείου ταξιδίων δεν ανέφερε την εκεί ισχύουσα από τις 6.2.2021 οδηγία για τη διενέργεια διαγνωστικού ελέγχου επί πληρωμή κατά την πέμπτη ημέρα μετά την είσοδο στη χώρα. Δεν μπόρεσε να διαπιστωθεί ποιες ήταν οι υποχρεώσεις ή παραλείψεις που απαιτούνταν από τους τουρίστες κατά την περίοδο εκείνη.
- 9 Στις 13.2.2021, οι ενάγοντες μετέβησαν στο αεροδρόμιο του Μονάχου, όπου τους αρνήθηκαν να ταξιδέψουν, επειδή δεν προσκόμισαν διαγνωστικό έλεγχο PCR.
- 10 Μετά την επιστροφή τους και την αναφορά της υπαλλήλου του πρακτορείου ταξιδίων στην πιθανή εκ μέρους τους καταβολή αποζημίωσης ύψους 85 % της τιμής του ταξιδιού, τα μέρη συμφώνησαν να τροποποιήσουν την ημερομηνία του ταξιδιού για τις 20.2.2021 και να αναχωρήσουν από τον αερολιμένα της Φρανκφούρτης επί του Μάιν, με συμψηφισμό της μέχρι τότε καταβληθείσας τιμής του ταξιδιού.
- 11 Στις 19.2.2021, οι ενάγοντες έλαβαν από την πρώτη εναγομένη τα ταξιδιωτικά έγγραφα, στα οποία υποδεικνύονταν και πάλι τα αναρτηθέντα στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ και οι ενάγοντες συνήγαγαν από τα εν λόγω έγγραφα ότι για την είσοδό τους στη Γερμανία ήταν υπεύθυνοι οι ίδιοι.
- 12 Στις 18 και στις 19.2.2021, οι ενάγοντες προέβησαν σε αναζήτηση, τόσο στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ αναφορικά με την Κούβα όσο και σε διάφορες άλλες ιστοσελίδες (του ΒΜΕΙΑ, της ÖAMTC [αυτοκινητιστικής λέσχης με την ονομασία Österreichischer Automobil-, Motorrad- und Touringclub], της Deutsche Bundesregierung [Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Γερμανίας]) ως προς τους όρους εισόδου από το Τιρόλο που είχε χαρακτηριστεί από τις 14.2.2021 ως περιοχή παραλλαγής του ιού, προς τη Βαυαρία, με σκοπό τη διέλευση αποκομίζοντας αντιφατικές εν μέρει πληροφορίες ως προς εάν, και αν ναι, υπό ποιες αυστηρές προϋποθέσεις ήταν δυνατή μια τέτοια είσοδος στη χώρα.
- 13 Στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ, η οποία είχε ενημερωθεί στις 18.2.2021, υπήρχε αναφορικά με την Κούβα, πέρα από τις γενικότερες οδηγίες που αφορούν συγκεκριμένα τη χώρα αυτή υπό τον αριθμό 5, η ακόλουθη οδηγία, η οποία δεν είχε όμως ακόμη συμπεριληφθεί στο σημείο αυτό την ημέρα της συνάψεως της συμβάσεως ταξιδιού, στις 20.1.2021: «Από τις 6.2.2021, πρέπει κατά την είσοδο στη χώρα να προσκομίζεται αρνητικός διαγνωστικός έλεγχος PCT-RT για SARS-

CoV-2, από τον οποίο δεν επιτρέπεται να έχουν παρέλθει περισσότερες από 72 ώρες. Επιπροσθέτως, οι εισερχόμενοι στη χώρα επιβάτες υπόκεινται σε διαγνωστικό έλεγχο COVID. Το σχετικό κόστος ανέρχεται επί του παρόντος σε 30 USD (δολάρια ΗΠΑ) (καταβλητέο με πιστωτική κάρτα) ανά άτομο. Ακολούθως, υποχρεωτική καραντίνα επί πληρωμή σε εγκατάσταση που ορίζει το κουβανικό κράτος (κυρίως ξενοδοχεία). Επιπλέον διαγνωστικός έλεγχος επί πληρωμή την 5η ημέρα μετά την είσοδο στη χώρα. Το αποτέλεσμα πρέπει να είναι διαθέσιμο μεταξύ 48 και 72 ωρών.»

- 14 Στις 19.2.2021, η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων συμβουλευτήκε την αυστριακή πρεσβεία στην Κούβα σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου στη χώρα, μετά από ερώτημα της δεύτερης ενάγουσας αναφορικά με την «καραντίνα» στην Κούβα. Σύμφωνα με την αυστριακή πρεσβεία, οι ταξιδιώτες θα έπρεπε να παραμείνουν στο ξενοδοχείο μέχρι να λάβουν το αποτέλεσμα του διενεργούμενου επί τόπου διαγνωστικού ελέγχου PCR, μπορούσαν όμως κατά τη διάρκεια αυτού του χρονικού διαστήματος να διαμένουν ελεύθερα στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου, από το οποίο δεν μπορούσαν να εξέλθουν κατ' αρχήν, μετά τις 20:00. Η υπάλληλος του πρακτορείου ταξιδίων ενημέρωσε συναφώς τη δεύτερη ενάγουσα, χωρίς ωστόσο, να έχει προηγουμένως ενημερωθεί από τη δεύτερη εναγομένη σχετικά με άλλους κανόνες που αφορούσαν την καραντίνα. Δεν αναφέρθηκε αν η σχετική με την Κούβα πληροφορία που αναγραφόταν στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ για τη διενέργεια επιπλέον διαγνωστικού ελέγχου την πέμπτη ημέρα μετά την είσοδο στη χώρα ήταν ορθή. Ωστόσο, οι ενάγοντες υπέθεσαν ότι αυτό ισχύει, διότι η δήλωση της συμμετοχής στο ταξίδι παρέπεμπε στην ιστοσελίδα του ΒΜΕΙΑ. Υπέθεσαν λοιπόν ότι θα έπρεπε να περάσουν δέκα μέρες καραντίνα στην Κούβα και ως εκ τούτου, θεώρησαν ότι δεν ήταν πλέον εύλογο να πραγματοποιήσουν το ταξίδι.
- 15 Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς την πρώτη εναγομένη στις 19.2.2021, οι ενάγοντες δήλωσαν ότι «δεν θα αναχωρούσαν για το ταξίδι, λόγω αναπόφευκτων, έκτακτων περιστάσεων (καταγγελία επειδή έπαψε να υπάρχει ουσιώδης όρος της συμβάσεως)» και απαίτησαν την επιστροφή του ποσού που είχαν καταβάλει.
- 16 Στις 19.2.2021, το ΒΜΕΙΑ εξέδωσε πάντως την (ανώτατη) ταξιδιωτική προειδοποίηση 6 για ολόκληρη την Κούβα.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 17 Οι ενάγοντες ζητούν από τις εναγόμενες να τους επιστρέψουν εις ολόκληρον το συνολικό τίμημα του ταξιδιού. Στηρίζουν την απαίτησή τους αυτή στην παράβαση των υποχρεώσεων παροχής διευκρινίσεων και πληροφοριών, στην πλημμελή παροχή συμβουλών και στις πλημμέλειες ως προς την πώληση, αλλά και στις αναπόφευκτες, έκτακτες περιστάσεις που επηρέασαν σημαντικά την εκτέλεση του πακέτου και κατέστησαν μη εύλογη την πραγματοποίησή του.

- 18 Οι εναγόμενες υποστηρίζουν ότι δεν συνέτρεχαν αναπόφευκτες, έκτακτες περιστάσεις. Οι ενάγοντες γνώριζαν εξ αρχής την κατάσταση της πανδημίας και δεν μεσολάβησαν νέες συνθήκες. Η πρώτη εναγομένη, ως πωλήτρια, δεν νομιμοποιείται παθητικώς.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 19 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή επί της ουσίας και έκρινε ότι το ανώτατο επίπεδο ταξιδιωτικής προειδοποίησης 6 που καθορίστηκε στις 19.2.2021 επέτρεπε την καταγγελία σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, του PRG, διότι πράγματι με τον τρόπο αυτόν επήλθαν έκτακτες περιστάσεις, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η πανδημία είχε ήδη επικρατήσει για ένα έτος. Οι ενάγοντες δεν ήταν επίσης σε θέση να προβλέψουν ποιοι περιορισμοί θα ίσχυαν ως προς το ταξίδι προς τη Γερμανία, αλλά και στην Κούβα, πράγμα το οποίο οδήγησε, συνολικά, στο να μην θεωρείται πλέον εύλογη η πραγματοποίηση του ταξιδιού. Επιπλέον, οι εναγόμενες υπείχαν ευθύνη για παραβάσεις της σύμβασεως που στοιχειοθετούσαν υποχρέωση αποζημιώσεως και εξαιτίας των οποίων οι ενάγοντες δικαιούνταν να καταγγείλουν τη σύμβαση.
- 20 Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εξαφάνισε την εν λόγω απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο προς έκδοση νέας αποφάσεως μετά από συμπλήρωση της διαδικασίας. Έκρινε ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για καταγγελία της σύμβασεως χωρίς καταβολή αποζημιώσεως, διότι οι ενάγοντες προέβησαν στην κράτηση του πακέτου εν γνώσει της πανδημίας και των εξαιτίας αυτής εκδοθεισών προειδοποιήσεων για την αποφυγή των τουριστικών και άσκοπων ταξιδιών, ως εκ τούτου δεν είναι άξιοι προστασίας. Η συμπληρωματική καραντίνα μετά από τον διαγνωστικό έλεγχο που έπρεπε να πραγματοποιηθεί κατά την είσοδο στην Κούβα δεν συνιστά αναπόφευκτη και έκτακτη περίσταση που επηρεάζει σημαντικά την εκτέλεση του πακέτου. Μολονότι η πωλήτρια και η διοργανώτρια ευθύνονται για λάθη που αφορούν την παροχή πληροφοριών στους ενάγοντες στο πλαίσιο της τροποποίησης της κρατήσεως, ωστόσο, σύμφωνα με το συμβατικό πλαίσιο, οι ενάγοντες, οι οποίοι σε περίπτωση που είχαν λάβει τη σωστή πληροφόρηση δεν θα είχαν ξεκινήσει το δεύτερο ταξίδι και οι οποίοι ευθύνονται οι ίδιοι για τη μη τήρηση της πρώτης ημερομηνίας του ταξιδιού, θα είχαν ακόμη και τότε δικαίωμα σε επιστροφή της τιμής του ταξιδιού μόνο μετά από αφαίρεση κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως ύψους 85 % της τιμής των ταξιδιωτικών υπηρεσιών, όχι όμως της τιμής του εισιτηρίου.
- 21 Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) καλείται να αποφανθεί επί του ενδίκου μέσου που άσκησαν οι ενάγοντες κατά της ως άνω αποφάσεως, με το οποίο ζητούν την επαναφορά της πρωτόδικης αποφάσεως που έκανε δεκτή την αγωγή. Ως δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) υποχρεούται να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, εφόσον η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δεν είναι τόσο προφανής ώστε να μην υφίσταται περιθώριο εύλογης αμφιβολίας. Εν προκειμένω, τέτοιες αμφιβολίες υφίστανται.

- 22 Επί του πρώτου ερωτήματος: Η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται κατ' ουσίαν από την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 2, καθώς και του άρθρου 5 της οδηγίας 2015/2302, προς την οποία πρέπει να προσανατολιστεί από πλευράς της και η ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, και του άρθρου 4 του PRG. Παρόμοια ερωτήματα έχουν υποβληθεί επανειλημμένως στο Δικαστήριο.
- 23 Επί του δεύτερου ερωτήματος: Στη γερμανόγλωσση βιβλιογραφία υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2302, σύμφωνα με το οποίο, ο ταξιδιώτης έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε χρέωσης καταγγελίας σε περίπτωση αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων στον τόπο προορισμού ή πολύ κοντά σε αυτόν. Ενώ ορισμένοι συγγραφείς θεωρούν ότι δεν έχει σημασία αν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις κατά τον χρόνο της συνάψεως της συμβάσεως ή κατά τον χρόνο υποβολής της δηλώσεως περί καταγγελίας ή μόνο λίγο πριν από την έναρξη του ταξιδιού, και υποστηρίζουν ότι ο ταξιδιώτης θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση χωρίς κόστος όταν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις, ακόμη και όταν προβαίνει σε κράτηση πακέτου εν γνώσει του γεγονότος ότι υπάρχει πανδημία –για παράδειγμα, με την (φρούδα) ελπίδα ότι μέχρι την έναρξη του ταξιδιού η κατάσταση θα έχει βελτιωθεί–, άλλοι υποστηρίζουν την άποψη ότι η καταγγελία χωρίς κόστος μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο με γεγονότα που ήταν απρόβλεπτα κατά τη στιγμή της κρατήσεως, δεδομένου ότι οι προβλέψιμες περιστάσεις δεν είναι «αναπόφευκτες και εξαιρετικές». Άλλοι, αντιθέτως, τονίζουν ότι η περίπτωση που δικαιολογεί την καταγγελία δεν πρέπει να ήταν απρόβλεπτη. Ορισμένοι άλλοι συγγραφείς τονίζουν επίσης ότι εκείνος ο οποίος μολονότι γνωρίζει ότι υπάρχει κατάσταση κινδύνου προβαίνει σε κράτηση ταξιδιού, δεν είναι πλέον άξιος προστασίας.
- 24 Επί του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος: Το κείμενο και οι αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2015/2302 δεν παρέχουν σαφείς ενδείξεις σχετικά με το ποιες υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πρέπει να επιβληθούν στον διοργανωτή του ταξιδιού και/ή στον πωλητή αναφορικά με τις «υγειονομικές διατυπώσεις» του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ', και αν με αυτές νοοούνται οι περιστάσεις που αφορούν την έκδοση και της προκείμενης αποφάσεως σχετικά με τα μέτρα που σχετίζονται με την πανδημία στον προορισμό των διακοπών.
- 25 Αφενός, το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ', της οδηγίας 2015/2302, δεν περιλαμβάνεται στην απαρίθμηση των πληροφοριών που πρέπει να αποτελούν «αναπόσπαστο» τμήμα της συμβάσεως οργανωμένου ταξιδιού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6, παράγραφος 1. Αφετέρου, το άρθρο 7, παράγραφος 2, προβλέπει ότι η σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού πρέπει να περιέχει το πλήρες περιεχόμενο της συμφωνίας, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ'.
- 26 Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2302, οι αναφερόμενες πληροφορίες πρέπει να παρέχονται «πριν δεσμευθεί ο ταξιδιώτης με σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού ή με οποιαδήποτε αντίστοιχη προσφορά», παραμένει,

ωστόσο, ανοικτό σύμφωνα με τη διατύπωση, αν και ποιες υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών υφίστανται και σε ποιον βαθμό, εάν μετά από την αρχική σύναψη της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού ορισμένα τμήματά της γίνουν αντικείμενο επαναδιαπραγματεύσεως και συμφωνηθούν στη συνέχεια με διαφορετικό τρόπο («τροποποιηθεί η κράτηση»).

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ